

Hồi tưởng về Giáo Sư

Vũ Kỳ

• Thích Như Điển

Bây giờ ngồi lại đây để hồi tưởng chuyện đã qua thì tôi cũng đã chẳng nhớ rõ là tôi đã gặp Giáo Sư Vũ Kỳ khi nào và gặp tại đâu. Nhưng tôi nhớ chắc rằng tôi đã gặp Giáo Sư qua tình đồng hương của người con xứ Quảng và qua văn chương, văn hóa cũng như sách vở.

Đã có lần cách đây 15 năm về trước tôi đã có dịp trình bày về tư tưởng Phật Giáo của Cụ Nguyễn Du qua truyện Kiều tại Trung Tâm Văn Hóa ở Bruxelles, Bỉ Quốc; nơi Linh Mục Nguyễn Hùng Lân làm giám đốc. Lúc ấy có lẽ là lần đầu tiên tôi đã gặp Giáo Sư qua giọng nói với thanh âm của xứ Quảng và kể từ đó Giáo Sư Vũ Kỳ cũng đã cộng tác với báo Viên Giác nhiều bài vở nghiên cứu đặc sắc qua lời mời của tôi cũng như anh Chủ Bút Phù Vân.

Cũng có lúc Giáo Sư nhờ tôi viết một vài lời cảm tưởng về tác phẩm văn chương của Giáo Sư sắp xuất bản; do Hòa Thượng Thích Giác Lượng tại Hoa Kỳ đứng ra tài trợ và cái duyên văn hóa từ đó lại gần gũi nhau hơn.

Tôi đến với Giáo Sư không vì niềm tin của Tôn Giáo. Vì tôi biết Giáo Sư là con cái của một nhà Nho và Giáo Sư cũng như Họa Sĩ Vũ Hối đều theo Tây học. Trong khi Giáo Sư theo đạo Thiên Chúa và Họa Sĩ Vũ Hối thì là một Phật Tử. Một nhà chính trị; một nhà văn hóa như Giáo Sư có lẽ Giáo Sư đã chọn cho mình một niềm tin như thế; hoặc giả qua việc hôn nhân mà Giáo Sư đã chấp nhận để cuộc sống gia đình được tốt

đẹp hơn. Trong khi đó con gái của Giáo Sư đang ở tại Đức cũng như người con rể hiện ở tại Nürnberg đã quy y với tôi và vợ chồng cô ta đã và đang hỗ trợ cho chùa Viên Giác cũng như Niệm Phật Đường Viên Âm không ít.

Có lần Giáo Sư bảo rằng: Giáo Sư muốn qua thăm cơ sở Vatican của Phật Giáo tại Hannover. Tôi trả lời trong khiêm nhượng rằng: Điều ấy chắc không phải vậy. Vì chùa Viên Giác chỉ là một cơ sở khiêm nhượng thôi. Giáo Sư bảo: „Qua sách vở, báo chí và những thành quả của người con xứ Quảng tại Hannover ai mà chẳng biết“. Thật ra tôi cũng đã chẳng vui lắm khi có một lời khen quá đáng như vậy và nhất là của một vị Giáo Sư có uy tín trên diễn đàn văn học tại ngoại quốc.

Đi đâu Giáo Sư cũng thường gửi Card Postal về Đức để thăm tôi và thỉnh thoảng Giáo Sư cũng hay gọi điện thoại qua chùa Viên Giác. Ngược lại, thời gian về sau này tôi hay làm việc ấy đều đặn hơn.

Năm 2003 là năm kỷ niệm 25 năm thành lập Chùa Viên Giác cũng như ra mắt sách „Viết Về Âu Châu“ và sách „Về Vang Dân Việt“ của ông Trọng Minh. Anh Chủ Bút Phù Vân có đề nghị là nên mời tất cả Ban Biên Tập của báo Viên Giác cũng như một số tác giả trong tác phẩm trên đến chùa Viên Giác để tham gia lễ ra mắt cũng như những lễ lộc quan trọng khác của chùa. Thế là Giáo Sư và một số văn thi hữu khác đã đến chùa; nhưng vì quá nhiều công việc cho ngày Đại Lễ tấn phong Trụ Trì và sinh nhật lần thứ 55 của tôi; nên mọi việc tiếp đón, tôi đều phải nhờ anh Chủ Bút Phù Vân lo liệu. Dĩ nhiên việc khiêm khuyết không thể tránh khỏi vì thiếu sự chăm sóc trực tiếp của tôi.

Ví dụ như đêm 28 tháng 6 năm 2003 lễ mừng Sinh Nhật của tôi, Giáo Sư muốn tặng một món quà, hình như là một cây viết; nhưng Thầy xưởng ngôn viên điều hành buổi lễ đêm đó chưa hề quen biết với Giáo Sư trước đó; nên đã không mời Giáo Sư lên phát biểu một vài lời. Đây quả là điều đáng áy náy về sau này, không bao giờ tôi quên việc ấy cả. Bởi lẽ rất nhiều người đã đến với mình vì tình cảm quê hương, tình người, tình văn chương v.v... nhưng lại bị lãng quên, quả là điều đáng trách.

Cuối năm 2008 vừa qua trong khi tôi đang nhập thất, dịch kinh tại Úc thì đọc được mấy dòng chữ báo tin qua E-mail của anh Chủ Bút Phù Vân rằng: „Giáo Sư Vũ Kỳ đã qua đời, hưởng thọ 87 tuổi“. Sau đó tôi có gửi điện thư về chia xẻ nỗi mất mát của gia đình khi có người thân ra đi và anh Chủ Bút Phù Vân hôm lễ tiễn biệt Giáo Sư, anh ta đã đọc lời chia buồn ấy của tôi cùng cảm tưởng của anh đối với người anh kết nghĩa của anh Phù Vân – là Giáo Sư Vũ Kỳ.

Một đời làm chính trị, một đời làm văn hóa, một đời làm Giáo Sư dạy học chắc chắn Giáo Sư cũng đã thấm thía hai câu thơ sau đây:

*Đón đưa bao kẻ qua sông,
Nhớ quên mặc kệ vẫn ông chèo đò.*

Nhiệm vụ của một nhà văn hóa, một giáo sư cũng giống như một ông lái đò vậy thôi. Mấy lần đón khách sang sông và mấy độ đưa người nên danh vọng; nhưng nhớ hay quên, ông lái đò vẫn thản nhiên tự tại. Ông chỉ làm một bổn phận, đó là việc hy sinh và phụng sự cho tha nhân.

Bây giờ thân xác của Giáo Sư đã nằm yên trong lòng đất lạnh tại Bỉ Quốc; nhưng những lời dạy học trò của Giáo Sư và những tư tưởng trong các tác phẩm của Giáo Sư vẫn còn tồn tại mãi mãi với thời gian năm tháng trên cõi trần thế này.

Là một người tham gia đảng phái chính trị, Giáo Sư luôn luôn mong muốn đất nước Việt Nam mình sớm thoát khỏi gông cùm đàn áp, không có sự tự do của người Cộng Sản và bao giờ cũng thể tư tưởng của Cách mạng Pháp 1789 hay tư tưởng tự do của Âu Mỹ, qua câu văn và những luận cương về văn hóa của Giáo Sư đã để lại cho hậu thế những bài học vô cùng quý giá.

Tuy:
„Đất khách muôn trùng sao nhỏ hẹp

Quê nhà một góc nhớ mênh mông“

Quê hương xứ Quảng đã nghìn trùng xa cách; nhưng Giáo Sư cũng mong nhớ một ngày về để quang phục lại quê hương; nhưng càng ngày quê hương vẫn còn ngút ngàn trong muôn thuở. Nếu có chẳng, trong hiện tại tâm thức của Giáo Sư có thể bay bổng trên không gian cao rộng để nhớ lại rằng: